

УДК [026:615]:004.738.5



**Наталія Гавриш,**  
директор Наукової бібліотеки НФаУ,  
здобувач ХДАК

## **Бібліотечно-ресурсні засоби забезпечення інформаційних потреб фахівців фармацевтичної галузі**

*Проаналізовано інформаційні потреби фахівців фармацевтичної галузі на галузевому та конкретно-прикладному рівнях. Визначено складові бібліотечно-ресурсних засобів їхнього забезпечення, серед яких домінують галузеві інтернет-ресурси.*

**Ключові слова:** інформаційні потреби, фармацевтична галузь, фармацевтична інформація, бібліотечні ресурси, інтернет-ресурси.

Мета статті — виявити та охарактеризувати інформаційні потреби (ІП) фахівців фармацевтичної галузі на двох рівнях: узагальненому галузевому та конкретно-прикладному, і визначити відповідні їм бібліотечно-інформаційні ресурси.

У бібліотекознавчих публікаціях останніх років багато уваги приділялося вивченню інформаційних потреб фахівців різних сфер знання, у тому числі й охорони здоров'я. Інформаційна потреба є вихідним і кінцевим пунктом, що обумовлює всі організаційні та методичні аспекти бібліотечно-інформаційного обслуговування читачів у бібліотеці. Значний теоретичний внесок у розроблення загальних питань виявлення, визначення, формування, видового різноманіття інформаційних потреб і їхнього задоволення здійснили Д. Блюменау, А. Соколов, Ю. Столяров та ін., а методи вивчення інформаційних потреб фахівців у галузі медицини та відповідні їм інформаційно-бібліотечні ресурси дослідили Ю. Дрешер, Н. Козлюк, Р. Павленко, О. Танич, Л. Шпукал та ін. [3, 4, 8, 13, 17, 23].

Питання вивчення та забезпечення інформаційних потреб фахівців фармацевтичної галузі частково були висвітлені у публікаціях таких авторів, як О. Шуванова, Е. Коржавих, Б. Парновський, Н. Ставська, М. Слабий, В. Чубарев, які розглядали їх крізь призму наукових підходів фармацевтичної інформатики [24, 9, 14, 16, 15, 21].

Фармацевтична галузь як сегмент системи охорони здоров'я представляє собою сукупність взаємопов'язаних складових науково-практичних напрямів (освітнього, наукового, виробничого та соціально-правового характеру) стосовно ліків, а саме: дослідження фармацевтичного ринку, пошук і отримання вихідної сировини, створення, виробництво, вивчення фармакологічної дії, реалізація лікарських препаратів, забезпечення контролю їхньої якості та стандартизації; вивчення історії, організаційних питань оптимізації кадрових, матеріальних, фінансових, інформаційних ресурсів та підготовки фармацевтичних кадрів [20]. Фармація — це унікальна галузь суспільного та економічного життя держави, і прибуток у ній має служити насамперед для повного і надійного задоволення потреб охорони здоров'я і населення в ефективних, безпечних лікарських засобах. У своїй діяльності разом з проблемами, які виникають на фармацевтичному ринку, провізор і фармацевт стикаються з різними соціальними проблемами, що висуваються суспільством [18].

Фармацевтичні науки відносяться до групи міждисциплінарних галузей досліджень, що тісно пов'язані з фундаментальними науками: медициною (анатомією і фізіологією людини, фармакологією), хімією (органічною, неорганічною, фізичною, колоїдною, аналітичною), ботанікою, біологією (клітинною, молекулярною), економікою, статистикою, математикою, фізикою, хімічною технологією тощо. Так, фармакологія, будучи медико-біологічною наукою, тісно пов'язана з різними сферами експериментальної та клінічної медицини.

У свою чергу розвиток фармацевтичної галузі сприяє утворенню й розвитку нових інтегрованих і комплексних напрямів прикладних наук (фармакоеконіміка, клінічна фармація, фармакогнозія, фармацевтична токсикологія, фармакоепідеміологія, фармакогеноміка, фармацевтична хімія, фармацевтична технологія, біофармація, технологія лікарських форм, економіка фармації, нанофармація та ін.). До особливостей галузевих інформаційних потреб фармацевтичної науки варто віднести як власні специфічні риси, так і тісні міждисциплінарні зв'язки з багатьма галузями. Крім того, чимало спільних тем і проблем розробляються одночасно в межах фармацевтичних та медичних наук, що обумовлено об'єктивним фактором — обидві є головними складовими галузі охорони здоров'я.

Фармацевтична інформація — основа галузевого інформаційного ресурсу. Вона містить відомості, необхідні для належного здійснення фармацевтичної діяльності; відомості (нормативно-правові, статистичні, інформаційно-методичні, економічні, фармакоеконімічні, управлінського характеру, про створення, застосування, обіг лікарських засобів (ЛЗ) та інших фармацевтичних товарів), що отримує та використовує фармацевтична наука і практика. Фармацевтична інформація є складовою системи науково-технічної інформації й тісно пов'язана з медичною інформацією, з якою вони взаємодоповнюють одна одну [20].

У системі фармацевтичної інформації виділяються такі види, як наукова та практична. Під видами фахівці розуміють категорії фармацевтичної інформації, що відбивають її зміст і призначення, стильові особливості (наукова, нормативна, методична, правова, науково-популярна, просвітницька тощо), і за класифікацією ВООЗ має два рівні: професійний і споживчий. Головні поняття, які створюють систему фармацевтичної інформації, такі: інформаційні процеси та технології; її засоби; методи фармацевтичної інфор-

ції; джерела; види. Тобто головні поняття цієї галузевої інформації і становлять предметну галузь поняття "фармацевтична інформація" [19, 22].

Неухильне нагромадження медичної та фармацевтичної інформації, необхідність її своєчасного та повноцінного доведення до фахівців виступають найважливішими умовами ефективності та якості професійної діяльності. Суттєвим для поліпшення інформування є гнучкий і всебічний аналіз інформаційних потреб усіх категорій фахівців фармацевтичної галузі, а також повноцінне задоволення їх інформацією, відповідною таким потребам.

Інформаційні потреби спеціалістів галузі визначаються розвитком медичної та фармацевтичної науки, станом та проблемами оптимізації системи охорони здоров'я, її фармацевтичної складової. Одночасно у зв'язку з переходом фармацевтичних закладів України до ринкових відносин, розвитком за рекомендаціями ВООЗ фармацевтичної опіки, функціонуванням в Україні аптечних закладів різних форм власності та напрямів діяльності показники потреби провізорів в інформації постійно змінюються [15].

Для детальнішого вивчення інформаційних потреб та оцінки стану фахівців фармації на певному етапі розвитку галузі протягом 2011—2012 рр. на базі Наукової бібліотеки Національного фармацевтичного університету (НФаУ) проводиться соціологічне дослідження методами анкетування, спостереження та опитування. Оскільки потреби в фармацевтичній інформації мають диференційовану структуру і їхній зміст обумовлюється завданнями і метою кожного виду діяльності, яка увірала всі аспекти освіти (навчання), науки, практики (виробництва, реалізація, забезпечення контролю якості та стандартизації, організація та управління), то у дослідженні взяли участь студенти фармацевтичних вищих навчальних закладів, провізори-інтерни, викладачі, дослідники-науковці (вчені, аспіранти й здобувачі наукових ступенів), фармацевти та провізори, керівники аптечних установ, працівники фармацевтичних промислових підприємств.

У сучасних умовах в Україні фармацевтична діяльність та аптечні мережі розвиваються і у державному, і у комерційному секторах. У практичному полі фармації вирізняють такі головні аспекти: маркетинговий, інституційний, логістичний. У ході надання якісної фармацевтичної допомоги населенню у фахівців виникають об'єктивні інформаційні потреби у сфері економіки, планування, організації, аналізу, контролю, обліку, маркетингу, логістики та іншої діяльності.

У результаті дослідження було виявлено, що основні ІІІ провізорів та фармацевтів, які реалізують лікарські засоби, пов'язані з інформацією про лікарські препарати: фармакологічна дія, фармакокінетика, побічна дія, взаємодія та несумісність із іншими лікарськими засобами, аналоги препаратів, умови їхнього зберігання, фармацевтична опіка при реалізації ліків тощо. Керівників аптечних установ, крім уже зазначених питань, цікавить фармацевтичне, податкове та фінансове законодавство, інформація з ціноутворення, оптимізації роботи аптечної установи тощо.

Варто зазначити: у спеціалістів, зайнятих у сфері виробництва лікарських засобів, викликає інтерес інформація про новітні технології виробництва та обладнання; оптимізацію роботи фармацевтичного підприємства, проектування та атестацію виробничих приміщень; питання валідації технологічних процесів; управління якістю в мікрофармацевтичному виробництві, норми та вимоги GMP.

У результаті опитування встановлені пріоритетні напрями тематики їхніх досліджень, які й визначають інформаційні потреби, зокрема: аналіз лікарських субстанцій та готових лікарських засобів; синтез нових біологічно активних сполук для створення лікарських засобів нового покоління; розроблення складу та технології виробництва лікар-

ських субстанцій та готових ЛЗ; доклінічне (фармакологічне) вивчення, фармакокінетика готових ЛЗ, біологічно активних речовин; валідація методів контролю якості лікарських засобів аптечного та промислового виробництва; технологія одержання оригінальних та комбінованих фармацевтичних засобів у різних лікарських формах; фармакоекономічні дослідження лікарських препаратів; організація економіки сучасної фармацевтичної галузі України; вивчення фармацевтичного ринку на основі теорії менеджменту та маркетингу, системи фармацевтичної опіки та несумісних лікарських препаратів; дослідження рослинної лікарської сировини, створення фітопрепаратів і БАДів; біотехнологія та нанотехнологія у фармації тощо.

Як показало дослідження, для задоволення ІІІ під час своєї професійної діяльності фахівці-практики, науковці та освітяни використовують не один, а комплекс найефективніших комунікаційних засобів, залежно від комунікаційної компетентності, пізнавального досвіду тощо. Результати анкетування свідчать, що для вчених та освітян пріоритетними є декілька каналів інформаційного забезпечення: бібліотека (електронна бібліотека), ресурси Інтернет, конференції, з'їзди, семінари, бази даних.

Провізори та фармацевти, зайняті реалізацією лікарських засобів, серед ефективних каналів отримання інформації, крім уже названих, виділили ще й візити медичних представників фармацевтичних фірм до аптечних установ. Одночасною була думка респондентів: вони використовують різноманітні джерела професійної інформації. А вона, на думку фахівців, має відповідати таким основним критеріям, як доступність, інформативність, достовірність, затребуваність. У ході дослідження було встановлено, що для задоволення своїх ІІІ фахівці галузі використовують такі джерела інформації:

- офіційні видання ("Фармакопея", "Настанови" та ін.) — 70,1% загальної кількості респондентів;
- спеціалізовані періодичні видання на паперових носіях та їхні повнотекстові електронні версії в Інтернеті — 74,5%;
- довідники лікарських засобів ("Державний реєстр ЛЗ України", "Компендіум", "Відаль"), у тому числі в режимі он-лайн — 67,2%;
- наукові видання (монографії, дисертації, автореферати, матеріали конференцій та з'їздів) — 57,8%;
- навчально-методичні видання — 48,9%;
- бази даних (Medllaine, Hinari, PubMed, Кокранівська бібліотека, Ebsco тощо) — 48,3%;
- реферативна інформація — 25,1%.

Фармацевтична галузь, як і медична, стрімкими темпами розповсюджується в глобальній інформаційній мережі Інтернет. Науковці та спеціалісти-практики віддають перевагу цьому сучасному каналу інформаційного забезпечення і вважають Інтернет потенційним полем інформаційно-ресурсної комунікації.

Проведене дослідження підтверджує думку, що медико-фармацевтичні ресурси Інтернету є ефективним джерелом професійної інформації. Так вважають 79,5% респондентів. У 43,8% фахівців є можливість доступу до мережі з робочих місць, 35,7% опитуваних використовують Інтернет для задоволення професійних інформаційних потреб вдома, у позаробочий час. З'ясовано, що чимало опитаних віддають перевагу Інтернету, керуючись тим, що там вони знаходять значні обсяги інформації маркетингових досліджень фармацевтичного ринку, від чого залежить успіх ведення бізнесу.

Результати анкетування показали, що у своїй практичній діяльності фахівці, зайняті у сфері виробництва та реалізації лікарських засобів, для задоволення своїх ІІІ у мережі

Інтернет вивчають новини медицини і фармацевції (45,9%). Їх цікавить інформація про новинки ринку лікарських засобів, про брендів лікарські препарати, про новітні технології фармацевтичного виробництва та обладнання. 51,2% опитаних працівників практичної фармацевції потребують законодавчої інформації: правові аспекти фармацевтичної діяльності, податкове та фінансове законодавство, питання державної реєстрації нових лікарських препаратів в Україні, а також професійні коментарі до нормативно-правових актів. 37,8% респондентів цієї категорії цікавить наукова інформація (результати клінічних досліджень, нові розроблення у фармакології та фармацевтичній технології), а освітнього характеру — 32,4%. Зацікавленість фармацевтів у комерційній інформації, яку виділили 30,9% респондентів, пов'язана з необхідністю ведення бізнесу (ціни препаратів і їхня наявність на фармацевтичному ринку, результати маркетингових досліджень); у рекламній — 10,2% фахівців-практиків. Представники практичної фармацевції серед пріоритетних ресурсів глобальної мережі виділяють галузеві інформаційні сайти та портали — 67,7%. Електронні бібліотеки використовують 34,3% опитаних, сайти періодичних видань — 30,7%, рекламні сайти — 13,1%.

Респонденти-науковці та освітяни, які здійснюють підготовку фармацевтичних кадрів, найбільше часу присвячують пошуку в Інтернеті наукової та освітньої інформації — 71%, віддаючи перевагу ресурсам електронних бібліотек (69,7%), галузевим інформаційним сайтам та порталам (56,9%), сайтам фахових періодичних видань (42,5%) і лише 1,7% — рекламним сайтам.

Анкетування показало, що серед найвідвідуваніших пошукових систем Інтернету фахівцями галузі є: Google (65,1%), Yandex (44,8%), Rambler (28,4%), Farma.com (12,7%), Medscape (5,6%).

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, можна відзначити, що фахівці фармацевтичної галузі надають перевагу інтернет-ресурсам, серед яких: універсальні та спеціалізовані (медичні) інформаційно-пошукові системи; бази даних медично-фармацевтичного профілю як окремих установ, так і їх мереж — корпоративні; галузеві періодичні видання (переважно це інтернет-версії паперових аналогів); електронні довідники; ресурси комерційного та законодавчого профілю.

За результатами діяльності провідної наукової бібліотеки у сфері фармацевтичної освіти та науки України — НБ НФаУ підтверджуються та конкретизуються галузеві електронні ресурси, які використовуються фахівцями, крім того, у відповідь на їхні інформаційні потреби створюються ресурси власної генерації. Активно розширюються можливості електронних ресурсів бібліотек, серед яких наведемо такі:

— електронний каталог на базі АБІС Libermidia (66 000 бібліографічних описів) та на базі АБІС ІРБІС (10 000 бібліографічних описів), доступний користувачам через Інтернет;

— електронна бібліографічна база даних "Наукові праці вчених НФаУ" (нараховує бібліографічні описи майже 3000 документів);

— електронна БД "Книгозабезпечення навчального процесу" (містить інформацію стосовно забезпеченості студентів НФаУ всіх спеціальностей та форм навчання навчально-методичною літературою із тих дисциплін, які вивчають в університеті) [11].

Ці електронні інформаційні ресурси та бази даних відіграють суттєву роль у розвитку електронного науково-освітнього середовища вищу. Електронний каталог на базі Libermidia, створений працівниками бібліотеки, — це, з одного боку, бібліографічна база даних, що відображає надходження літератури до бібліотеки з 2000 року і дає змогу оперативно підібрати необхідну галузеву літературу.

З іншого боку, електронний каталог — це вхід до Електронної бібліотеки видань кафедри: навчальної, наукової, довідкової літератури та журналів, збірників, випущених у видавничтві нашого університету ("Вісника фармацевції", "Клінічної фармацевції", "Журналу органічної та фармацевтичної хімії", "Українського біофармацевтичного журналу", "Управління, економіка та забезпечення якості в фармацевції"), авторефератів дисертацій науковців, захищених у НФаУ. Станом на початок 2012 р. у складі Електронної бібліотеки, розміщеної на бібліотечному сервері, нараховується 7300 назв електронних документів [12].

Покращення інформаційної підтримки фармацевтичної освіти, наукових досліджень здійснюється також шляхом систематичного оновлення галузевої інформації та наповнення веб-сайту бібліотеки НФаУ, створеного у 2008 році. Його використовують як інтерактивний канал реалізації інформаційного потенціалу університету та бібліотеки. Через бібліотечний сайт користувачі мають доступ до додаткових бібліотечних сервісів, створених в університеті, а це — електронний каталог, віртуальна довідкова служба (в режимі on-line бібліографи відповідають на тематичні, адресні запити студентів і викладачів), електронне доставляння документів (ЕДД) для замовлення наукових статей з журналів, збірників і частин із книг, віртуальні тематичні виставки.

Крім того, великий попит серед користувачів бібліотеки мають дистанційні інформаційні та бібліотечні ресурси, серед яких: світові повнотекстові галузеві видання, у першу чергу електронні наукові журнали, до яких бібліотека організує віддалений доступ: Medllaine, Hinari, PubMed, Кокранівська бібліотека. Починаючи з 2004 року, бібліотека є передплатником потужної ліцензованої інтерактивної системи EBSCO Publishing, в якій представлені бази даних Academic Search Premier, Medline, Health Source: Nursing/Academic Edition, Health Source—Consumer Edition, ERIC, Business Source Premier, MasterFILE Premier, GreenFILE, Newspaper Source, Regional Business News, Library, Information Science & Technology Abstracts, до складу яких входять понад 40 000 примірників електронних наукових журналів. Організовано доступ у режимі on-line безпосередньо з кафедр університету. Використовується цей інформаційний електронний ресурс як фактичний матеріал для викладання, науково-дослідних робіт, написання курсових, дипломних проектів, магістерських робіт, а також тріал-доступи до таких світових електронних ресурсів:

— бази даних міжнародної компанії MICROMEDEX Thomson Reuters (Drugdex® System, Index nominum, Martindale, Drug-reax® System, Poisindex® Managements, Lab advisor™, Diseasedex™ Emergency Medicine);

— бази даних EMBASE;

— бази даних Medicines Complete Королівського Фармацевтичного Товариства Великої Британії.

На основі передплатених бібліотекою НФаУ електронних реферативних журналів ВІНІПІ, що відповідають профілю підготовки спеціалістів і напрямам наукових робіт університету ("Хімія", "Фармакологія. Токсикологія", "Лікарські рослини", "Ботаніка") сформовано базу даних електронних РЖ ВІНІПІ за сім років. Інформаційна система забезпечує дуже зручні засоби розміщення та ідентифікації в комп'ютері масиву номерів електронних реферативних журналів, а також засобів навігації при роботі з ними [12].

За активної участі бібліотеки розроблено структуру і відбувається наповнення електронного архіву Національного фармацевтичного університету (електронного репозиторію), який доступний у мережі Інтернет (<http://dSPACE.ukrfa.kharkov.ua>). Він містить повнотекстові наукові праці викладачів та співробітників університету: статті з наукових журналів, наукові монографії, рецензії, огляди, навчальні матеріали.

Таким чином, конкретизація електронних ресурсів, які використовують фахівці фармацевтичної освіти, науки та практики, на прикладі діяльності бібліотеки НФаУ, надає підстави для таких висновків щодо їхньої типологічної та тематичної різноманітності:

— електронні ресурси власної генерації з доступом через Інтернет, у тому числі електронний репозиторій (електронний архів);

— електронні ресурси бібліотечного веб-сайту бібліотеки;

— дистанційні інформаційні та бібліотечні ресурси Інтернету (світові повнотекстові галузеві видання, електронні наукові журнали, інтерактивна система EBSCO Publishing тощо).

Для удосконалення інформаційного сервісу галузевих бібліотек важливим завданням є визначення інформаційних потреб користувачів-професіоналів фармацевтичної галузі (провізорів, фармацевтів-практиків та науковців) в одержанні електронної інформації з Інтернету. Аналіз результатів опитування дає можливість співробітникам бібліотек визначити пріоритетні завдання в бібліотечно-інформаційному обслуговуванні користувачів та організувати відповідні інформаційним потребам галузеві бібліотечні ресурси, до яких переважна частина опитуваних відносять електронні ресурси, зокрема Інтернет.

Сучасна система інформаційного забезпечення охорони здоров'я, у тому числі фармацевтичної галузі, має бути багаторівневою, її потрібно формувати в рамках єдиного інформаційного простору, що є сприятливим середовищем для розповсюдження відомостей про актуальні проблеми фармації й охорони здоров'я, шляхи їхнього розв'язання, досягнення у суміжних галузях. Важливими компонентами цього середовища є всі складові бібліотечних ресурсів.

#### Список використаної літератури

1. Гавриш Н. Бібліотечно-ресурсна складова інформаційної інфраструктури фармацевтичної галузі України: сучасний стан / Наталя Гавриш // Вісник Книжкової палати. — 2010. — № 9. — С. 33—36.
2. Гуревич Д. Інтернет в фармацевтичному бізнесі / Д. Гуревич // Фармацевтичний вестник. — 2000. — № 23. — С. 7.
3. Дрешер Ю. Н. Проблемы потребностей, мотиваций и ценностных ориентаций личности в библиотерапии / Ю. Н. Дрешер // Научные и технические библиотеки. 2005. — № 4. — С. 53—64.
4. Дрешер Ю. Н. Система библиотечно-информационного обеспечения специалистов-медиков / Ю. Н. Дрешер, Т. А. Атлантова // Библиотека и библиотечкарь в современном мире : сб. ст. — Казань, 1999. — С. 90—103.
5. Закотей М. Использование ресурсов Интернет специалистами фармации и медицины / М. Закотей. — Режим доступа: [http://www.provisor.com.ua/archive/2001/N8/art\\_24.php](http://www.provisor.com.ua/archive/2001/N8/art_24.php). — Загл. с экрана.
6. Кий М. И. Информационные ресурсы научных фондов и направления их использования : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Кий Марина Игоревна; С.-Петербург. гос. ун-т культуры и искусств. — СПб., 2007. — 19 с.
7. Кириллов В. С. Интегративные ценовые ресурсы по медицине и фармации для российских пользователей сети Интернет. Состояние и возможные перспективы развития / В. С. Кириллов // Доктор.Ру. — 2003. — Вып. 9. — Режим доступа: [www.medafarm.ru](http://www.medafarm.ru). — Загл. с экрана.
8. Козлюк Н. Інформаційні потреби науковців-медиків у контексті сучасної медичної бібліотеки науково-дослідного інституту / Козлюк Надія Іванівна // Вісник Книжкової палати. — 1999. — № 7. — С. 22—23.
9. Коржавых Э. А. Фармацевтическая информатика как система научного знания / Э. А. Коржавых // Ремедиум. — 2003. — № 11. — С. 30—34; № 12. — С. 25—28.
10. Лопата О. Сучасні інформаційні потреби користувача наукової бібліотеки в іноземних періодичних виданнях / О. Лопата // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. — 2007. — Вип. 19. — С. 13—32.
11. Методичні бібліотеки України в дзеркалі статистики : (дослідж. стану бібл.-інформ. забезпечення спеціалістів мед. галузі в 2010 р.) / уклад.: О. Хміль, З. Тиніна. — К. : Вид-во Держ. наук. мед. б-ки, 2011. — 20 с.
12. Національний фармацевтичний університет. Підсумки діяльності за 2004—2010 роки / М-во охорони здоров'я, Нац. фармац. ун-т. — Х. : НФаУ : Золоті сторінки, 2010. — 232 с.
13. Павленко Р. І. Система бібліотечно-інформаційного забезпечення спеціалістів-медиків / Р. І. Павленко // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. — 2000. — Вип. 5. — С. 6—12.
14. Парновский Б. Л. Основы фармацевтической информации / Б. Л. Парновский, В. И. Прокопшин. — Кишинев : Штиинца, 1986. — 146 с.
15. Слабий М. В. Аналіз стану та шляхи оптимізації системи фармацевтичних кадрів в Україні : автореф. дис. ... д-ра фармац. наук / Слабий Микола Васильович ; М-во охорони здоров'я, Львів. нац. мед. ун-т ім. Данила Галицького. — Львів, 2010. — 46 с.
16. Ставская Н. Е. Методические подходы к совершенствованию деятельности аптечных учреждений на основе использования современных информационных технологий : автореф. дис. ... д-ра. фармац. наук / Ставская Наталья Евгеньевна ; [Ярослав. гос. мед. акад.]. — М., 2009. — 19 с.
17. Танич О. И. Обеспечение потребностей специалистов медицинской отрасли в информационно-библиотечных ресурсах : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Танич Оксана Йосифовна ; Краснодар. гос. ун-т культуры и искусств. — Краснодар, 2006. — 23 с.
18. Слабий М. В. Фармацевтична інформатика : монографія / М. В. Слабий, Б. Л. Парновский. — Львів : Кварт, 2008. — 446 с.
19. Фармація України. Погляд у майбутнє : матеріали VII Нац. з'їзду фармацевтів України, м. Харків, 15—17 верес. 2010 р. : у 2 т. / уклад.: Н. А. Третьякова [та ін.]; редкол.: В. П. Черних (голова) [та ін.]; Нац. фармац. ун-т. — Х. : НФаУ, 2010. — Т. 1. — 2010. — 598 с.
20. Фармацевтична енциклопедія / редкол.: В. П. Черних, І. М. Перцев. — 2-ге вид., доповн. — К. : МОПІОН, 2010. — 1631 с.
21. Чубарев В. Н. Фармацевтическая информация / В. Н. Чубарев ; под ред. А. П. Арзамасцева. — М. : Вилар-М, 2000. — 442 с.
22. Шепеленко І. В. Науково-інформаційні ресурси у галузі охорони здоров'я України: проблеми їх формування і використання / І. В. Шепеленко, О. М. Литкевич // Охорона здоров'я України. — 2002. — № 1. — С. 9—13.
23. Шпукал Л. И. Обеспечение потребителей медицинской информации путем создания корпоративной системы: проблемы, решения, взгляд в будущее / Л. И. Шпукал // Библиотеки и информационные ресурсы в современном мире науки, культуры, образования и бизнеса : тр. 12-й Междунар. конф. "Крым 2005". — Режим доступа: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2005/disk/237.pdf>. — Загл. с экрана.
24. Шуванова О. В. Науково-методичні основи інформаційного забезпечення прийняття рішень у фармації : автореф. дис. ... канд. фармац. наук / Шуванова О. В. ; Нац. фармац. акад. України. — Х., 2001. — 19 с.

*Проанализированы информационные потребности специалистов фармацевтической отрасли на отраслевом и конкретно-прикладном уровнях. Определены составляющие библиотечно-ресурсных средств их обеспечения, среди которых преобладают отраслевые интернет-ресурсы.*

*There are analyzed the informational needs of professionals of the pharmaceutical industry on the levels of branch and specifically applied research. There are identified components of the library and resource facilities to ensure, among which are prevalent the Internet resources of the branch profile.*

Надійшла в редакцію 31 серпня 2011 року